

Statens helsepersonellnemnd - HPN-2013-59

Myndighet	Statens helsepersonellnemnd - Vedtak.
Dato	2013-10-23
Doknr/publisert	HPN-2013-59
Stikkord	Tilbakekall av autorisasjon som lege - atferd uforenlig med yrkesutøvelsen. Stadfestet. Helsepersonelloven § 57.
Sammendrag	Klageren hadde erkjent syv tilfeller av voldsutøvelse mot sine barn. Nemnda fant det i tillegg tilstrekkelig sannsynliggjort at klageren hadde utøvet vold mot barna ved flere anledninger. Handlingene var begått uten direkte tilknytning til klagerens yrkesutøvelse, men er egnet til å svekke den alminnelige tillit til henne som lege. Nemnda hadde ikke tillit til at klageren vil kunne oppfylle sine plikter etter helsepersonelloven om varsling og opplysningsplikt til barneverntjenesten. Pasienter som får kjennskap til at klageren har utøvet vold mot barn vil kunne unnlate å benytte eller oppsøke helsehjelp fra henne, eller helsetjenesten generelt. Klageren hadde ikke gått i noen form for behandling eller terapi for slik å kunne gjenvinne tillit.
Saksgang	Saksnummer: 13/59.
Parter	Klager: Født 1970 (Advokat: Leif Strøm).
Forfatter	Hans Hugo Kristoffersen, Jørn Ree, Wenche Dahl Elde, Marte Kvittum Tangen, Øystein Kilander, Ingunn Skre, Atle Larsen.

Saken gjelder: Klage over Statens helsetilsyns vedtak av 7. februar 2013 om tilbakekall av autorisasjon som lege, jf. lov av 2. juli 1999 nr. 64 om helsepersonell m.v. (helsepersonelloven) § 57.

Statens helsepersonellnemnd behandlet klagen i nemndmøte 23. oktober 2013 og traff enstemmig følgende

VEDTAK:

Statens helsetilsyns vedtak av 7. februar 2013 stadfestes.

Saksforholdet:

Klageren er utdannet lege og fikk 2007 norsk autorisasjon som lege. På det tidspunktet de aktuelle hendelsene fant sted, var hun ansatt som fastlege i V kommune.

Det ble 14. november 2011 sendt bekymringsmelding til Barneverntjenesten i V kommune vedrørende mistanke om at klagerens barn A født 2002 og B født 2005 ble utsatt for vold i hjemmet, jf. brev fra rektor C ved V skole. I brev av 15. november 2011 til W politidistrikt anmeldte Barneverntjenesten i V klageren for mistanke om vold mot A og B. Det ble 21. november 2011 gjennomført dommeravhør av A og B.

Klageren ble avhørt av politiet 22. november 2011. Hun erkjente at hun høsten 2009 slo A to ganger med en taekwondodrakt med belte. Hun erkjente også å ha slått A på bakenden med flat hånd ved tre anledninger, og at hun hadde slått B på samme måte. I tidsrommet 17. november til 12. desember 2011 ble det gjennomført avhør av åtte øvrige vitner i saken, herunder barnas far og D som tidligere var au-pair for familien.

I brev av 21. desember 2011 fra W politidistrikt ble Fylkesmannen i X anmodet om å gjøre en vurdering av klagerens yrkesutøvelse, og praksis rundt fastlegeordningen opp mot barns rettssikkerhet. Fylkesmannen i X oversendte 3. januar 2012 saken til Statens helsetilsyn.

I dom av 11. september 2012 ble klageren dømt for overtredelse av straffeloven § 219 første ledd om mishandling i nære relasjoner til fengsel i syv måneder, hvorav seksti dager ble gjort betinget. Y lagmannsrett avsa 30. mars 2013 dom i ankesaken. Klageren ble frifunnet for overtredelse av straffeloven § 219, og funnet skyldig i syv tilfeller av overtredelse av straffeloven § 228 første ledd om legemsfornærmelse. Hun ble dømt til fengsel i 60 dager, hvorav 45 dager ble gjort betinget.

Statens helsetilsyn tilbakekalte 7. februar 2013 klagerens autorisasjon som lege. Vedtaket ble påklaget 1. mars 2013. Statens helsetilsyn fant ikke grunnlag for å endre tidligere vedtak, og oversendte 10. april 2013 saken til Statens helsepersonellnemnd for klagebehandling.

Statens helsepersonellnemnd mottok 29. juli 2013 brev fra klagerens advokat Leif Strøm med utfyllende kommentarer til klagen. Vedlagt brevet var dom og kjennelse av 5. juni 2013 fra Høyesteretts ankeutvalg. Lagmannsrettens dom ble opphevet for én overtredelse av straffeloven § 228 første ledd fordi forholdet kan være strafferettslig foreldet. Straffen for de øvrige forholdene ble satt til fengsel i tretti dager, hvorav seksten dager ble gjort betinget.

Statens helsetilsyn finner det tilstrekkelig bevist at klageren i perioden høsten 2009 til høsten 2011 jevnlig utsatte A og B for fysisk og psykisk vold. Voldsutøvelsen var ikke direkte knyttet til klagerens yrkesutøvelse, og tilsynsmyndighetene skal være varsomme med å gripe inn. Legeyrket nødvendiggjør imidlertid i særlig grad at allmennheten kan ha tillit til den som utøver yrket, og Statens helsetilsyn finner at allmennheten ikke kan ha den nødvendige tillit til en lege som har begått vold mot egne barn over lengre tid. Vold mot barn er et særdeles alvorlig forhold, og spesielt når volden ble begått av klageren som omsorgsperson, i hjemmet der barna hadde en særlig berettiget forventning om å skulle være trygge.

Voldsutøvelsen representerer en atferd som anses uforenlig med yrkesutøvelsen, og forholdet er av så alvorlig karakter at autorisasjonen som lege må tilbakekalles. I vurderingen vektlegges det at klageren ikke synes å ha oppfattet alvoret i saken, og at hun ikke har oppsøkt profesjonell hjelp for å bearbeide de bakenforliggende årsakene til voldsutøvelsen.

Klageren viser til at hun oppfatter at Statens helsetilsyn har stilt spørsmål om hvorfor hun ikke søkte spesialisthjelp fra barnevernet høsten 2011. På det aktuelle tidspunktet hadde hun behov for praktisk hjelp/avlastning, men på bakgrunn av tidligere erfaringer kontaktet hun ikke helsestasjon/ barnevernet. Videre ventet hun på en ny au-pair som skulle starte 1. desember 2011, og hun visste derved at hjelpen var på vei.

Det bør tillegges vekt at det har skjedd en betydelig reduksjon av straffereaksjon fra tingrettens dom og frem til Høyesteretts kjennelse. Høyesterett har vel så stor oppmerksomhet mot forhold som er støtende mot den

alminnelige rettsbevissthet som Statens helsetilsyn har, og da bør man legge en viss vekt på det resultatet Høyesterett har kommet frem til i samme saksforhold.

Det finnes to klare likhetstrekk mellom den aktuelle saken og Rt-2007-1851. Det dreier seg om straffbare handlinger mot barn, og om forhold som ikke er direkte knyttet til yrkesutøvelsen. Ulikhetene er at saken fra 2007 dreier seg om langt grovere straffbare forhold, samt at forholdet lå mye lenger tilbake i tid. Det bør legges kvalifisert sannsynlighetsovervekt til grunn for vurderingen av den aktuelle saken, jf. Rt-2007-1851, avsnitt 36. De straffbare forholdene i den aktuelle saken er ikke like gamle som i saken fra 2007, men det dreier seg om forhold av sterkt infamerende karakter når man ser hen til at klageren ble pågrepet av politiet på legekantoret i arbeidstiden, og at hun også opplevde at hennes to barn ble akutt plassert av barnevernet.

Prinsipielt hevdes at den «straff» som klageren er blitt utsatt for på grunn av de psykiske belastninger og de betydelige økonomiske tap hun har blitt påført, i tillegg til den reelle straff hun er idømt, bør være nok til å markere hvilke krav som stilles til helsepersonell i Norge. Subsidiært kan nemnda beslutte å begrense autorisasjonen slik at klageren ikke kan utføre legetjenester for barn.

Statens helsepersonellnemnds vurdering:

Statens helsepersonellnemnd har vurdert om klageren er uegnet til å utøve yrket som lege forsvarlig på grunn av atferd som anses uforenlig med yrkesutøvelsen, jf. helsepersonelloven § 57.

Nemnda legger alminnelig sannsynlighetsovervekt til grunn for bevisvurderingen. Det følger av rettspraksis og langvarig forvaltningspraksis at det er det mest sannsynlige faktum som skal legges til grunn. I helt spesielle tilfeller, jf. Rt-2007-1851, kan det likevel være forhold som gjør at hovedregelen skal fravikes. Nemnda finner ikke at det i denne saken er grunnlag for å stille krav om kvalifisert sannsynlighetsovervekt. Selv om de straffbare forhold er begått uten direkte tilknytning til yrkesutøvelsen som lege, er det tale om nyere forhold av en annen karakter enn de som lå til grunn for dommen fra 2007.

Nemnda legger til grunn, som erkjent av klageren, at hun høsten 2009 slo A to ganger med hans taekwondodrakt med belte, og påførte ham blåmerke på den ene armen. Det faktum at Høyesteretts ankeutvalg i dom og kjennelse av 5. juni 2013 åpnet for at forholdet fra høsten 2009 kan være strafferettslig foreldet, har ikke betydning for nemndas vurdering av saken. Klageren har videre erkjent at hun ved tre anledninger har dasket A med flat hånd på baken, og at hun har gjort det samme med B.

Nemnda finner det i tillegg tilstrekkelig sannsynliggjort at klageren har utøvet vold mot barna ved flere anledninger enn hun har erkjent. Nemnda viser til A og Bs forklaringer i dommeravhør den 21. november 2011 hvor begge, og særlig A, gir uttrykk for at klageren har benyttet vold utover de syv hendelsene. Nemnda fester lit til barnas forklaringer, og finner at de samsvarer med barnas alder og modenhetsnivå.

Foruten familiens tidligere au-pair D som var til stede i huset da A ble slått med taekwondodrakten har ingen vitner uttalt å ha observert voldshandlinger fra klageren, eller synlige merker på barna. Dette kan imidlertid ikke tillegges avgjørende vekt, da klageren har erkjent flere tilfeller av voldsutøvelse som vitnene heller ikke har nevnt i avhør. Nemnda bemerker forøvrig at troverdigheten til klageren er noe svekket ved at hun endret forklaring underveis i, og ved gjennomlesning av, avhør den 22. november 2011.

Det følger av helsepersonellovens forarbeider at en må vise varsomhet med å gripe inn overfor kritikkverdig adferd som ikke har skjedd i tilknytning til yrkesutøvelsen med mindre det dreier seg om svært alvorlige forhold, eksempelvis straffbare handlinger. Tyveri, underslag, legemskrenkelser-/beskadigelser, gjentatte tilfeller av promillekjøring eller sedelighetsforbrytelser er nevnt som eksempler på slike straffbare handlinger, jf. Ot.prp.nr.13 (1998-1999) side 178 og 179.

Selv om de aktuelle forholdene i saken er begått uten direkte tilknytning til klagerens yrkesutøvelse, må de, etter nemndas vurdering, anses av betydning for yrkesutøvelsen.

Legeyrket er en virksomhet som i særlig grad krever allmenn tillit, og det må stilles strenge krav til en leges etiske holdninger og atferd. Utøvelse av vold er ikke forenlig med de krav som må stilles til en lege. Klagerens handlinger rammes av straffeloven, og er egnet til å svekke den allmenne tillit til klageren som lege.

Det forhold at handlingene over tid er utført mot klagerens egne barn som i liten grad var i stand til å forsvare seg, og som var i et tillits- og avhengighetsforhold til henne er skjerpene. Nemnda ser svært alvorlig på den engstelse og redsel som barna uttrykker i avhørene, hvor det ut fra beskrivelsen kan fremstå som voldsutøvelsen har skjedd som ledd i klagerens barneoppdragelse. Klagerens handlinger var egnet til å frembringe psykiske påkjenninger i form av utrygghet og frykt hos barna. Det fremstår i denne sammenheng uheldig av klageren var

A og Bs fastlege fra 1. oktober 2007, slik at ikke en annen lege fikk fulgt opp, og vurdert, barnas fysiske og psykiske helsesituasjon.

Helsepersonell har en sentral oppgave om av eget tiltak å varsle og gi opplysninger til barneverntjenesten dersom det er grunn til å tro at barn blir utsatt for mishandling i hjemmet eller det foreligger andre former for alvorlig omsorgsvikt, jf. helsepersonelloven § 33. Det er alvorlig at klageren, som fastlege med mulig behandleransvar for voldsutsatte og voldsutøvere, har begått voldshandlinger mot egne barn. Nemnda har ikke tillit til at klageren vil fange opp alvorligheten og handle adekvat i saker om mishandling og omsorgssvikt, eller at hun vil evne å ivareta pasienter i slike situasjoner. Nemnda legger videre til grunn at pasienter som får kjennskap til at klageren har utøvet vold mot barn vil kunne unnlate å benytte eller oppsøke helsehjelp fra henne, eller helsetjenesten generelt.

Nemnda vektlegger videre at de klare faglige og etiske argumenter mot utøvelse av vold mot barn må forutsettes kjent for klageren som er utdannet lege. Det er alvorlig at hun ikke selv innså behovet for å søke hjelp, utover praktisk avlastning i hverdagen. Det er ikke opplyst at klageren har gått i noen form for behandling for å reflektere over sin væremåte og sine handlinger, og bearbeide de bakenforliggende årsakene til voldsutøvelsen, for slik å kunne gjenvinne allmennhetens tillit.

Etter en samlet vurdering har nemnda kommet til at klageren må anses uegnet til å utøve yrket som lege forsvarlig på grunn av atferd som anses uforenlig med yrkesutøvelsen. Nemnda finner at de syv erkjente forholdene av voldsutøvelse er så alvorlige at de alene er tilstrekkelig til å anses som atferd uforenlig med yrkesutøvelsen.

Vilkårene for tilbakekall av klagerens autorisasjon er således oppfylt, jf. helsepersonelloven § 57. I de tilfeller vilkårene for tilbakekall anses oppfylt, må det også foretas en vurdering av om autorisasjonen *skal* tilbakekalles.

Etter nemndas vurdering er tilbakekall av klagerens autorisasjon ikke et uforholdsmessig inngrep. Ved denne vurderingen vektlegges at det er en grunnleggende forutsetning for å kunne utøve virksomhet i helsetjenesten at allmennheten har den nødvendige tillit til det enkelte helsepersonell og helsetjenesten som sådan, jf. helsepersonelloven § 1. Klageren har vist til at saken har medført betydelig økonomisk tap, og vært en psykisk belastning for henne. Etter nemndas vurdering vil hensynet til sikkerhet for pasienter, kvalitet i helsetjenesten samt tillit til helsepersonell og helsetjenesten generelt veie tyngre enn hensynet til klageren. Etter en helhetsvurdering er det nemndas syn at klagerens autorisasjon må tilbakekalles.

Klageren har subsidiært anført at hun ønsker en begrenset autorisasjon som lege slik at hun ikke kan arbeide med barn. Søknad om begrenset autorisasjon som lege må eventuelt rettes til Statens helsetilsyn som førsteinstans.

Klagen har ikke ført frem, og det påklagede vedtaket stadfestes.